

twitter.com/FelixKitap

instagram.com/felixkitap

Siyaset

Çeviren:
Prof. Dr.
Nasuh Uslu

Andrew Heywood

Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. Edisyondan Çeviri

24.
Baskı

Siyaset Bilimi
ve Uluslararası
İlişkiler
Kitaplığı | 2

Andrew Heywood

Siyaset

Politics, 5th edition

Güncellenmiş ve Genişletilmiş 5. edisyondan çeviren: Prof. Dr. Nasuh Uslu

Felix Kitap: 3

24. Baskı: Eylül 2022 (5. Edisyon);

23. Baskı: Eylül 2021

19. Baskı: 2018 (BB101 Yayınları)

1-17. Baskılar: 2006-2017 (Adres Yayınları)

ISBN 13: 978-605-80606-1-6

© Andrew Heywood, under exclusive licence to Springer Nature Limited 1997,

2002, 2007, 2013, 2019

Copyright © 2019, Felix Kitap®

Copyright © 2021, Nasuh Uslu (Türkçe çeviri)

*First published in English under the title Politics by Andrew Heywood, edition: 5 Copyright © Andrew Heywood, under exclusive licence to Springer Nature Limited, 2019 * This edition has been translated and published under licence from Springer Nature Limited. Springer Nature Limited takes no responsibility and shall not be made liable for the accuracy of the translation.*

Tüm hakları saklıdır. Hiçbir şekilde tamamı veya herhangi bir parçası fotokopiyle veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. Bunu yapanlar veya buna teşebbüs edenler hakkında yayınevimiz kanunî takibat yaptırma hakkına sâhiptir.

Yayına Hazırlayan: Ali Kürşad Çifçi

Kapak Tasarımı: Furkan Şener (www.furkansener.com)

Sayfa Tasarımı: Felix Kitap

Baskı: TED Matbaacılık

Adres: Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad. No:95/1, Altındağ, Ankara

Telefon: (312) 341 17 97 • Sertifika No: 43252

Adres: Kavaklıdere Mah. Bardacık Sok. No: 37/A Küçükesat, Çankaya, Ankara • Telefon: (312) 434 44 64

E-Mail: info@felixkitap.com • Web: www.felixkitap.com • Sertifika No: 47793

Felix Kitap bir Hayalci Yayıncılık markasıdır.

ANDREW HEYWOOD

Andrew Heywood, önde gelen bir siyaset bilimi ders kitabı yazarıdır. Britanyalı olan Heywood, Croydon College'da müdür yardımcılığı ve Orpington College'da yöneticilik görevlerinde bulunmuştur. 20 yılı aşkın bir süre Siyaset Bilimi bölümlerinde dersler verip bölüm yöneticiliklerini ifa etmiştir. Şu anda yayınevlerine danışmanlık yapmaktadır. Heywood'un dünyada ve Türkiye'de çok satan ders kitapları şunlardır:

Key Concepts in Politics and International Relations (2nd ed. 2015)
Siyasetin ve Uluslararası İlişkilerin Temel Kavramları (Felix Kitap)

Global Politics (2nd ed., 2013)
Küresel Siyaset (Felix Kitap)

Political Ideologies: An Introduction (5th ed, 2012)
Siyasî İdeolojiler: Bir Giriş (Felix Kitap)

Political Theory: An Introduction (3rd ed., 2004)
Essentials of UK Politics (2nd ed, 2011)

Mark ve Robinè

ÖZET İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM SİYASET NEDİR?	28
2. BÖLÜM SİYASÎ FİKİRLER VE İDEOLOJİLER	62
3. BÖLÜM SİYASET VE DEVLET	102
4. BÖLÜM DEMOKRASİ VE MEŞRUIYET	132
5. BÖLÜM MODERN DÜNYA REJİMLERİ	172
6. BÖLÜM ULUSLAR VE MİLLİYETÇİLİK	202
7. BÖLÜM EKONOMİ POLİTİK VE KÜRESELLEŞME	230
8. BÖLÜM SİYASET, TOPLUM VE KİMLİK	260
9. BÖLÜM SİYASÎ KÜLTÜR VE MEDYA	292
10. BÖLÜM TEMSİL, SEÇİMLER VE OY VERME	324

11. BÖLÜM PARTİLER VE PARTİ SİSTEMLERİ	356
12. BÖLÜM GRUPLAR, ÇIKARLAR VE HAREKETLER	388
13. BÖLÜM ANAYASALAR, HUKUK VE HAKİMLER	418
14. BÖLÜM SİYASÎ YÖNETİCİLER VE LİDERLİK	448
15. BÖLÜM MECLİSLER	482
16. BÖLÜM KAMU POLİTİKASI VE BÜROKRASİ	510
17. BÖLÜM ÇOK DÜZEYLİ SİYASET	546
18. BÖLÜM GÜVENLİK: ULUSAL VE ULUSLARARASI	576
19. BÖLÜM DÜNYA DÜZENİ VE KÜRESEL YÖNETİŞİM	606
20. BÖLÜM SİYASET BOZULDU MU?	638

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM: SİYASET NEDİR?

SİYASETİ TANIMLAMA.....	29
Yönetme Sanatı Olarak Siyaset.....	30
Kamu İşleri Olarak Siyaset.....	33
Uzlaş ve Konsensüs Olarak Siyaset.....	37
Güç Olarak Siyaset.....	38
SİYASETİ ÇALIŞMAK.....	42
Siyaset Çalışmasına Yönelik Yaklaşımlar.....	42
Felsefi gelenek.....	43

	28
Deneyisel Gelenek.....	44
Davranışçılık.....	45
Rasyonel tercih teorisi.....	46
Yeni kurumsalcılık.....	47
Eleştirel yaklaşımlar.....	48
Kavramlar, modeller ve teoriler.....	51
KÜRESEL ÇAĞDA SİYASET.....	56
Ulusal/Uluslararası Ayırımının Ötesi mi?.....	56

2. BÖLÜM: SİYASÎ FİKİRLER VE İDEOLOJİLER

SİYASÎ İDEOLOJİ NEDİR?.....	63
KLASİK İDEOLOJİK GELENEKLER.....	66
Liberalizm.....	67
Klasik liberalizm.....	68
Modern liberalizm.....	70
Muhafazakarlık.....	71
Ataerkil muhafazakarlık.....	71
Yeni Sağ.....	75
Sosyalizm.....	77
Marksizm.....	78

	62
Sosyal demokrasi.....	84
'Yeni' sosyal demokrasi.....	86
DİĞER İDEOLOJİK GELENEKLER.....	87
Anarşizm.....	88
Faşizm.....	89
Feminizm.....	90
Yeşil ideoloji.....	93
Kozmopolitlik.....	95
Dini köktencilik.....	97
Popülizm.....	99

3. BÖLÜM: SİYASET VE DEVLET

DEVLETİ TANIMLAMA.....	103
Devletin kökenleri ve gelişimi.....	103
Devlet yaklaşımları.....	104
DEVLETİ TARTIŞMA.....	106
Farklı Devlet Teorileri.....	106

	102
Çoğulcu devlet.....	107
Kapitalist devlet.....	110
Canavar devlet.....	113
Ataerkil devlet.....	114
Devletin rolü.....	116

Minimal devletler.....	117
Kalkınma devletleri.....	118
Sosyal-demokrat devletler.....	119
Ortaklaşacı devletler.....	121
Totaliter devletler.....	122
Dinî devletler.....	122
DEVLETİN SONU MU?.....	123

Devletin gücünün azalması ve düşüşü.....	124
Küreselleşmenin meydan okuması.....	124
Devlet dışı aktörler ve uluslararası yapılar.....	125
Başarısız devletler.....	127
Devlet geri mi dönüyor?.....	129

4. BÖLÜM: DEMOKRASİ VE MEŞRUIYET

132

MEŞRUIYET VE SİYASİ İSTİKRAR.....	133
Meşrulaştırıcı güç.....	133
Meşruiyet krizleri ve devrimler.....	136
DEMOKRATİK MEŞRUIYET.....	140
Demokrasi bekleneni vermede başarısız mı oluyor?.....	141
Demokratik olmayan meşruiyet.....	145
DEMOKRASİ.....	146
Demokrasiyi anlama.....	146
Halk kimdir?.....	147
Halk nasıl yönetmelidir?.....	148
Halk yönetimi ne derece genişletilmelidir?.....	149
Demokrasi modelleri.....	150

Klasik demokrasi.....	152
Sınırlı ya da 'koruyucu demokrasi'.....	154
Gelişimsel demokrasi.....	155
Halk demokrasisi ya da 'sosyalist demokrasi'.....	159
Uygulamada demokrasi: rakip görüşler.....	160
Çoğulcu görüş.....	162
Seçkinci görüş.....	163
Korporatist görüş.....	166
Yeni Sağ görüşü.....	167
Marksist görüş.....	168
Kozmopolit demokrasiye doğru mu gidiliyor?.....	169

5. BÖLÜM: MODERN DÜNYA REJİMLERİ

172

GELENEKSEL REJİM SINIFLANDIRMA SİSTEMLERİ.....	173
Siyasî rejimler niçin sınıflandırılıyor?.....	173
Klasik tipolojiler.....	175
'Üç dünya' tipolojisi.....	178
MODERN SİYASİ YÖNETİM SİSTEMLERİ.....	180

Batılı liberal demokrasiler.....	182
Demokrasinin zaferinden 'demokratik kışa mı?'.....	186
Liberal olmayan demokrasiler.....	188
Doğu Asya rejimleri.....	191
İslamî rejimler.....	194
Askerî rejimler.....	196

6. BÖLÜM: ULUSLAR VE MİLLİYETÇİLİK

202

ULUS NEDİR?.....	203
Kültürel topluluk olarak uluslar.....	204
Siyasî topluluk olarak uluslar.....	207
MİLLİYETÇİLİĞİN ÇEŞİTLERİ.....	211
Liberal milliyetçilik.....	212
Muhafazakar milliyetçilik.....	215

Yayılmacı milliyetçilik.....	217
Sömürge karşıtı ve sömürgecilik sonrası milliyetçilik.....	220
MİLLİYETÇİLİĞİN GELECEĞİ.....	223
Ulus-devletler dünyası.....	223
Milliyetçiliğin ötesine geçiş mi?.....	226

7. BÖLÜM: EKONOMİ POLİTİK VE KÜRESELLEŞME

230

EKONOMİ POLİTİK.....	231
Ekonomi politik yaklaşımları.....	231
Devlet merkezli ekonomi politik.....	231
Klasik ve neo-klasik ekonomi politika.....	232
Marksist ekonomi politik.....	233

KAPİTALİZMİN TÜRLERİ.....	234
Girişimcilik kapitalizmi.....	235
Sosyal kapitalizm.....	237
Devlet kapitalizmi.....	238
Yönetilen ya da yönetilmeyen kapitalizm?.....	241

KÜRESELLEŞME.....	243
Küreselleşmeyi anlama.....	243
Ekonomik küreselleşme.....	247
Kültürel küreselleşme.....	248
Siyasî küreselleşme.....	248

Neo-liberal küreselleşmenin yükselişi.....	249
2007–2009 krizi ve mirası.....	251
Küreselleşmeye verilen tepkiler.....	256

8. BÖLÜM: SİYASET, TOPLUM VE KİMLİK 260

SIYASET VE TOPLUM.....	261	Kültürel çeşitlilik.....	276
Endüstrileşmeden post-endüstrileşmeye.....	262	Çeşitliliği haklılaştırma.....	277
Sınıf siyasetinin gerilemesi.....	263	Çok mu çeşitli?.....	280
Yeni teknoloji ve 'bilgi toplumu'.....	265	Cinsiyet ve kimlik.....	282
Toplum diye bir şey yok mu?.....	267	Kesişimsellik.....	284
KİMLİK SİYASETİ.....	272	Cinsiyet ve trans teori.....	285
Kimlik siyasetinin yükselişi.....	272	Din ve siyaset.....	287
İrk ve etnik köken.....	273	İslamcılık.....	288

9. BÖLÜM: SİYASÎ KÜLTÜR VE MEDYA 292

SIYASÎ KÜLTÜR.....	293	Demokrasiyi güçlendiriyor mu, yoksa tehdit mi ediyor?.....	308
Siyasî kültür yaklaşımları.....	293	Medya ve siyasî liderlik.....	310
Sivil kültür yaklaşımı.....	293	Aşağılama kültürü.....	311
Marksist yaklaşım.....	295	Medya çağında siyaset yapma.....	312
Muhafazakar yaklaşım.....	298	Sosyal medya ve siyaset.....	313
Krizdeki siyasî kültür.....	299	E-demokrasi uygulanabilir bir şey mi?.....	313
Sosyal sermaye düşüşte mi?.....	299	E-kampanya ve siyasî pazarlama.....	316
Kültür savaşları.....	300	Sivillığın ve merkez siyasetin erozyonu.....	317
MEDYA VE SİYASET.....	302	HAKİKAT SONRASI SİYASETE Mİ GEÇİYORUZ?.....	318
Medya teorileri.....	304	Siyaset ve hakikat.....	318
Çoğulcu model.....	304	Entelektüellik karşılığına doğru sürüklenme.....	319
Hakim ideoloji modeli.....	305		
Elit değerleri modeli.....	306		
Piyasa modeli.....	307		
Geleneksel medyanın etkisi.....	308		

10. BÖLÜM: TEMSİL, SEÇİMLER VE OY VERME 324

TEMSİL.....	325	Seçim sistemleri: tartışmalar ve anlaşmazlıklar.....	337
Temsil teorileri.....	325	Seçimler ne anlama gelmektedir?.....	348
Vesayet modeli.....	326	OY VERME DAVRANIŞI.....	350
Delege modeli.....	328	Oy verme teorileri.....	351
Yetki modeli.....	329	Partiyle özdeşleşme modeli.....	351
Benzerlik modeli.....	330	Sosyolojik model.....	352
SEÇİMLER.....	332	Rasyonel tercih modeli.....	353
Seçimlerin işlevleri.....	335	Hakim ideoloji modeli.....	354

11. BÖLÜM: PARTİLER VE PARTİ SİSTEMLERİ 356

PARTİ SİYASETİ.....	357	Temsili partiler ve bütünleştirici partiler.....	360
Parti türleri.....	358	Anayasal ve devrimci partiler.....	360
Kadro partileri ve kitle partileri.....	358		

Solcu ve sağcı partiler.....	361
Ana akım partiler ve popülist partiler.....	362
Doğrusal tayf.....	363
At nalı şeklindeki tayf.....	363
İki boyutlu tayf.....	363
Partilerin işlevleri.....	364
Temsil.....	366
Elit kesimi oluşturma ve yönetici sağlama.....	366
Hedeflerin formüle edilmesi.....	367

Çıkarların ortaya konması ve bir araya getirilmesi.....	367
Sosyalleşme ve harekete geçirme.....	368
Hükûmetin oluşturulması.....	368
Partinin örgütlenmesi: güç kimin elindedir?.....	370
PARTİ SİSTEMLERİ.....	373
Tek parti sistemleri.....	374
İki partili sistemler.....	376
Hakim parti sistemleri.....	378
Çok partili sistemler.....	382
PARTİ SİYASETİ KRİZDE Mİ?.....	383

12. BÖLÜM: GRUPLAR, ÇIKARLAR VE HAREKETLER 388

GRUP SİYASETİ.....	389	Korporatizm modeli.....	397
Grup türleri.....	389	Yeni Sağ modeli.....	398
Toplumsal gruplar.....	390	Grup siyaseti tarzları.....	400
Kurumsal gruplar.....	390	Çıkar grupları ne kadar önemlidir?.....	400
Birlik grupları.....	391	Gruplar nasıl etkili olmaktadır?.....	404
Grup siyaseti modelleri.....	394	SOSYAL HAREKETLER.....	410
Çoğulcu model.....	395	Yeni sosyal hareketler.....	411

13. BÖLÜM: ANAYASALAR, HUKUK VE HAKİMLER 418

ANAYASALAR.....	419	Özgürlükleri koruma.....	430
Anayasalar: doğaları ve kökenleri.....	419	Rejimleri meşrulaştırma.....	430
Anayasaları sınıflandırma.....	421	Anayasalar önemli midir?.....	431
Yazılı ve yazılı olmayan anayasalar.....	421	HUKUK.....	434
Katı ve esnek anayasalar.....	425	Hukuk, ahlakilik ve siyaset.....	434
Etkin ve sözde anayasalar.....	426	Uluslararası hukuk meselesi.....	435
Rakip kurumsal yapılar.....	427	YARGI.....	438
Anayasanın amacı.....	427	Hakimler siyasî niteliğe sahip midir?.....	439
Devletleri yetkilendirme.....	428	Dış tarafgirlik.....	440
Değerler ve amaçlar oluşturma.....	429	İç tarafgirlik.....	442
Hükûmete istikrar kazandırma.....	429	Hakimler politika oluşturur mu?.....	443

14. BÖLÜM: SİYASÎ YÖNETİCİLER VE LİDERLİK 448

YÜRÜTMENİN ROLÜ.....	449	Bakanlar kurulu.....	466
Yürütmede kim kimdir?.....	449	LİDERLER VE LİDERLİK.....	469
Siyasî yürütmenin işlevleri.....	451	Liderlik: düşüşte mi yükselişte mi?.....	469
Törenselle liderlik.....	451	Liderlik teorileri.....	471
Politika yapmada liderlik.....	452	Doğal bir yetenek.....	472
Popüler liderlik.....	452	Sosyolojik bir olgu.....	473
Bürokratik liderlik.....	453	Örgütsel gereklilik.....	473
Kriz liderliği.....	453	Siyasî yetenek.....	474
YÜRÜTMENİN İÇİNDE GÜÇ:		Liderlik tarzları.....	474
KİM YÖNETİYOR?.....	453	Liderler nasıl öncülük yaparlar?.....	475
Devlet başkanları.....	454	Popülizm ve liderlik.....	477
Başbakanlar.....	462		

15. BÖLÜM: MECLİSLER

MECLİSLERİN ROLÜ.....	483
Parlamentar, başkanlık ve yarı başkanlık sistemleri.....	483
Meclislerin işlevleri.....	488
Yasa yapma.....	489
Temsil etme.....	490
Denetleme ve gözetleme.....	491
Siyasetçi yetiştirme ve eğitim.....	492
Meşruiyet.....	493
MECLİSLERİN YAPISI.....	493
Tek meclislilik mi iki meclislilik mi?.....	494

Komite sistemleri.....	497
MECLİSLERİN PERFORMANSI.....	500
Meclisler politika oluşturmakta mıdır?.....	500
Meclislerin düşüşü geçmesi.....	504
Disiplinli siyasi partiler.....	504
'Büyük' yönetim.....	505
Liderlik eksikliği.....	505
Çıkar grupları ve medyanın gücü.....	506
Meclisler yükselişte mi?.....	508

16. BÖLÜM: KAMU POLİTİKASI VE BÜROKRASİ

POLİTİKA SÜRECİ.....	511
Karar verme teorileri.....	511
Rasyonel aktör modelleri.....	511
Artımlı modeller.....	513
Bürokratik örgütlenme modelleri.....	514
İnanç sistemi modelleri.....	515
Politika sürecindeki aşamalar.....	517
Politikayı başlatma.....	517
Politikanın formüle edilmesi.....	519
Politikanın uygulanması.....	521
Politikanın değerlendirilmesi.....	522
BÜROKRASİNİN ROLÜ.....	524
Bürokrasinin işlevleri.....	525
Yönetim.....	525
Politika tavsiyelerinde bulunma.....	526
Çıkarları ifade etme.....	527

Siyasi istikrar.....	529
Bürokrasinin örgütlenmesi.....	529
Merkeziyetçilik mi, ademi merkeziyetçilik mi?.....	530
Bürokrasiyi yeniden tasarlama.....	531
BÜROKRASİNİN GÜCÜ:	
KONTROLDEN ÇIKIYOR MU?.....	534
Bürokrasinin gücünün kaynakları.....	534
Stratejik konum.....	535
Lojistik ilişkiler.....	536
Statü ve uzmanlık.....	537
Bürokratlar nasıl kontrol edilebilir?.....	537
Siyasi hesap verilebilirlik.....	539
Siyasileşme.....	542
Karşı bürokrasiler.....	543

17. BÖLÜM: ÇOK DÜZEYLİ SİYASET

SİYASET, TOPRAK VE ÇOK DÜZEYLİ YÖNETİŞİM.....	547
ULUS-ALTI SİYASET.....	548
Federal sistemler.....	550
Niçin federalizm?.....	551
Federalizmin özellikleri.....	553
Federalizmin değerlendirilmesi.....	555
Üniter sistemler.....	557
Yerel yönetim.....	557
Yetki devri.....	559

ULUS-ÖTESİ BÖLGEÇİLİK.....	562
Bölgecilik: doğası ve yaygınlaşması.....	562
Bölgecilik türleri.....	562
Bölgecilik ve küreselleşme.....	563
Bölgeciliği açıklama.....	564
Avrupa bölgeciliği.....	566
AB'nin gelişimi.....	566
AB, ne tür bir yapıdır?.....	569
Krizdeki AB.....	570

18. BÖLÜM: GÜVENLİK: ULUSAL VE ULUSLARARASI

SINIRLARIN ÖTESİNDE GÜVENLİK?.....	577
İÇ GÜVENLİK.....	578
Polis ve siyaset.....	578
Polisin rolü.....	580
Polis devletleri.....	582

Ordu ve iç siyaset.....	584
İç düzeni garanti etme.....	585
Sivil yönetimin alternatifi.....	586
ULUSLARARASI GÜVENLİK.....	587
Uluslararası politika yaklaşımları.....	588

Realist yaklaşım.....	588
Liberal yaklaşım.....	590
Eleştirel yaklaşımlar.....	591
Yeni güvenlik sorunları.....	593

'Yeni' savařlardan siber savařlara.....	593
Ulus-ötesi terörizm.....	597
Nükleer silahların yayılması.....	599
İnsani güvenlik.....	601

19. BÖLÜM: DÜNYA DÜZENİ VE KÜRESEL YÖNETİŞİM 606

21. YÜZYIL DÜNYA DÜZENİ.....	607
'Yeni dünya düzeni' ve kaderi.....	607
'Teröre karşı savaş' ve ötesi.....	610
Tek kutupluluktan çok kutupluluğa doğru gidiş mi?.....	614
ABD düşüşte mi?.....	614
Çin'in ve dünyanın 'geri kalanının' yükselişi.....	617
Gücün ve güç ilişkilerinin değişen doğası.....	620

KÜRESEL YÖNETİŞİM.....	623
Küresel Yönetişimin Yükselişi.....	623
Küresel ekonomik yönetim.....	625
Bretton Woods sisteminin evrimi.....	625
Küresel ekonomik yönetiřimi deęerlendirme.....	628
Birleşmiş Milletler.....	630
Birleşmiş Milletler'in Rolü.....	630
Vazgeçilmez bir kurum mu?.....	634

20. BÖLÜM: SİYASET BOZULDU MU? 638

'SİYASET KARŞITLIĞI' KRİZİ?.....	639
Siyasetle ilgilenme azalmakta mıdır?.....	639
'Siyaset karşıtlığı'nın siyaseti.....	641
SİYASETTEN NİYE NEFRET EDİYORUZ?.....	642
İlham vermeyen parti siyaseti.....	643
Azalan hizmet görme kapasitesi.....	644
'Yanlış' siyasetçiler.....	646

Medyanın olumsuz tutumu.....	646
Tüketici siyasetinin yükselişi.....	647
SİYASETİ TAMİR MÜMKÜN MÜ?.....	648
Daha fazla demokrasi.....	648
Siyasetin boyutunu küçültme.....	649
Vatandaşlığı canlandırma.....	651
Eşitlięi yeniden oluşturma.....	653

KAYNAKÇA

DİZİN

Uygulamada Siyaset

Trump'ın Zaferi: Kutuplaşma ve	
Öfke Siyaseti Mi?	41
Sosyalizm: Ölü Bir İdeoloji Mi?	85
Brexit: Kontrolü Geri Alma Mi?	128
Arap Baharı: Devrim Tersine Mi Döndü?	142
Rusya: Otokrasinin Yeniden Doğuşu Mu?	195
Katalonya: Bağımsızlığa Doğru Gidiş Mi?	225
Çin'de Piyasa Reformları: Sürdürülebilir	
Bir Ekonomik Model Mi?	245
Kanada: İşleyen Çok Kültürlülük Mü?	283
Sosyal Medya: Sahte Haber Üreticisi Mi?	321
ABD: Demokrasiziz Seçimler Mi?	339
Güney Afrika: Tek Parti Devleti Mi?	381

Kadınların Yürüyüşü: Başkanlık Töreninin	
Alternatifi Mi?	415
Uluslararası Alanda Hukuk: Tiranları Adaletin	
Önüne Getirme?	439
Türkiye: Sınırlı ve Sınırsız Başkanlık	
Arasında Mi?	459
İngiltere: Parlamente'nin Gücü Yeniden	
Artıyor Mu?	507
Japonya: Başarılı Bir Bürokratik Yönetim Mi?	539
Göç Krizi: Avrupa'nın Başarısızlığı Mi?	573
Kuzey Kore: Haydut Bir Nükleer Güç Mü?	602
Ukrayna'da Çatışmalar:	
Soğuk Savaş Diriltiyor Mu?	621
İtalya: Siyaset Karşıtlığının Zaferi Mi?	645

Tartışma

Siyaset Öğrencileri Objektif ve Siyasî Açından	
Tarafsız Olmaya Çalışmalı Mi?	53
Siyaset İdeoloji Olmadan Var Olabilir Mi?	65
Devlet İyi İçin Çalışan Bir Güç Müdür?	120
Demokrasi Her Zaman En İyi	
Yönetim Şekli Midir?	153
Liberal Demokrasi İnsan Toplulukları	
Açısından 'Normal Olan Durum' Mudur?	192
Uluslar 'Doğal' Siyasî Topluluklar Midir?	210
Küresel Kapitalizm Doğasında	
İstikrarsız ve Kriz Eğilimli Midir?	252
Sosyal Eşitlik Önemli Midir?	269
Dijital Medyanın Daha Yaygın Şekilde	
Kullanılması Siyaseti Zenginleştirir Mi?	315
Oy Verme Zorunlu Mu Olmalıdır?	334
Partiler, Anlaşmazlıklara Neden Olur ve	
Siyasî Tartışmayı Sınırlandırır Mi?	369
Çıkar Grupları Demokrasiyi Güçlendirir Mi?	401

Hukukun Temel Amacı Özgürlükleri	
Korumak Midir?	437
Kişiselleştirilmiş Liderlikten Korkulmalı Mi?	476
İki Yasama Meclisi, Bir Meclisten Daha İyi	
Midir?	498
Devlet Memurları Hiç Siyasî Açından	
Tarafsız Olabilir Mi?	528
Siyasî Kararlar Mümkün Olduğunca	
En Alt Düzeyde Mi Alınmalıdır?	560
Devletler Arasında Barış ve İşbirliğinin	
Sağlanması Zor Bir Şey Olmaya Devam	
Etmekte Midir?	594
Çin'in Yükselişi Barışçıl Olmaya Devam	
Edecek Mi?	622
Siyasî Katılım Mümkün Olduğu Ölçüde	
Genişletilmeli ve Derinleştirilmeli Midir?	654

Odak Konusu

Gücün 'Değişik Yüzleri'	39
Mahkumun İkilemi	50
Siyaset ve Uluslararası İlişkiler:	
İki Disiplin Mi, Bir Mi?	59
Toplum Sözleşmesi Teorisi	109
Devrimler Niçin Ortaya Çıkar?	139
Popülizm Demokratik Bir Güç Müdür?	144
Doğrudan Demokrasi Mi	
Temsili Demokrasi Mi?	151
Otoriterlik Küresel Hale Mi Gelmektedir?	190

Referandumlar: Lehte ve Aleyhte Görüşler	331
Seçim Sistemleri: Tek Üyeli Çoğunluk (Smp)	
Sistemi ('Birinci Olan Görevi Alır)	340
Seçim Sistemleri: İki Turlu Seçim Sistemi	341
Seçim Sistemleri: Alternatif Oy Sistemi (Av);	
Tamamlayıcı Oy Sistemi (Sv)	342
Seçim Sistemleri: Karmaşık Üyeli Nispi	
(Mmp) Sistem; İlave Üyeli Sistem (Ams)	345
Seçim Sistemleri: Devredilebilir	
Tek Oy (Stv) Sistemi	346

Seçim Sistemleri: Parti Listesi Sistemi.....	347
Sol/Sağ Ayırımı.....	362
Katı Oligarşi Yasası.....	370
Kodifiye Edilmiş Anayasa: Güçlü ve Zayıf Yöneri.....	424
Monarşi Tartışması.....	460
Başbakanlık Hükümeti: Erdem Mi, Kötülük Mü?.....	466
Bakanlar Kurulu Yönetim Sistemi: Avantajları ve Dezavantajları.....	467
'Güçlü Adam' Siyasetinin Yükselişi.....	472
Komiteler: Avantajları ve Dezavantajları.....	499

Düşmanca Siyaset: Destekleyenler, Karşı Çıkanlar.....	501
Açık Yönetim: Avantajlar, Dezavantajlar.....	525
Quango'lar: Avantajları ve Dezavantajları.....	533
Bölgesel İktisadi Bloklar.....	565
Avrupa Birliği Nasıl Çalışmaktadır?.....	566
'Teröre Karşı Savaş'.....	579
İnsanî Müdahale.....	609
Küresel Gücün Boyutları.....	616
Küresel Ekonomik Yönetişim.....	629
Birleşmiş Milletler Nasıl Çalışır?.....	631

Önemli Şahsiyetler

Niccolò Machiavelli (1469-1527).....	33
Aristoteles (MÖ 384-322).....	35
Hannah Arendt (1906-1975).....	36
Platon (MÖ 427-347).....	44
John Locke (1632-1704).....	67
Edmund Burke (1729-1797).....	74
Friedrich Von Hayek (1899-1992).....	75
Karl Marx (1818-83).....	81
Herbert Marcuse (1898-1979).....	82
Eduard Bernstein (1850-1932).....	83
John Rawls (1921-2002).....	86
Adolf Hitler (1889-1945).....	89
Mary Wollstonecraft (1759-1797).....	94
Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1770-1831).....	107
Thomas Hobbes (1588-1679).....	108
Robert Nozick (1938-2002).....	118
Max Weber (1864-1920).....	135
Jürgen Habermas (1929-...).....	138
Jeremy Bentham (1748-1832).....	156
Jean-Jacques Rousseau (1712-1778).....	157
Rosa Luxemburg (1871-1919).....	160
Vladimir İlyiç Lenin (1870-1924).....	161
Francis Fukuyama (1952-...).....	180
Johann Gottfried Herder (1744-1803).....	205
Giuseppe Mazzini (1805-1872).....	212
Mohandas Karamchand Gandhi (1869-1948).....	223
Adam Smith (1723-90).....	233
John Maynard Keynes (1883-1946).....	242
Milton Friedman (1912-2006).....	247
John Kenneth Galbraith (1908-2006).....	265
Edward Said (1935-2003).....	274
Marcus Garvey (1887-1940).....	277

Isaiih Berlin (1909-97).....	279
Simone De Beauvoir (1908-1986).....	280
Bell Hooks (1952-2021).....	285
Judith Butler (1956-...).....	287
Ayetullah Humeyni (1900-1989).....	289
Antonio Gramsci (1891-1937).....	297
Michael Oakeshott (1901-1990).....	298
Robert D. Putnam (1941-...).....	301
Noam Chomsky (1928-...).....	307
John Stuart Mill (1806-1873).....	327
Thomas Paine (1737-1809).....	328
Joseph Schumpeter (1883-1950).....	332
Thomas Jefferson (1743-1826).....	365
Alexis De Tocqueville (1805-1859).....	391
Robert Dahl (1915-2014).....	396
Naomi Klein (1970-...).....	412
Betty Friedan 1921-2006).....	413
Friedrich Nietzsche (1844-1900).....	471
Charles-Louis De Secondat Montesquieu (1689-1775).....	486
James Madison (1751-1836).....	495
Lev Troçki (1879-1940).....	535
Pierre-Joseph Proudhon (1809-65).....	551
Jean Monnet (1888-1979).....	567
Kenneth Waltz (1924-2013).....	589
Immanuel Kant (1724-1804).....	592
Jean Bethke Elshaint (1941-2013).....	593
Samuel P. Huntington (1927-2008).....	611
Mao Zedong (Mao Tse-Tung) (1893-1976).....	618
Robert Keohane (1941-...).....	626
E. F. Schumacher (1911-1977).....	650

Kavramlar

Otorite.....	31	Irk.....	219
Güç.....	34	Yahudi Karşıtlığı (anti-Semitizm).....	221
Sivil Toplum.....	36	Sömürgecilik.....	222
Konsensüs.....	38	Ulus-devlet.....	223
Bilim.....	43	Ekonomi politik.....	232
Karşılaştırmalı siyaset.....	46	Kapitalizm.....	235
İnşacılık.....	48	Laissez-faire.....	236
Post-modernizm.....	49	Sosyal piyasa.....	239
Paradigma.....	56	Küreselleşme.....	246
İdeoloji.....	64	Neo-liberalizm.....	248
Üçüncü yol.....	87	Washington konsensüsü.....	251
Sürdürülebilir kalkınma.....	93	Ulus-ötesi şirketler.....	255
Çevrecilik.....	97	Statü.....	262
Köktencilik.....	98	Sosyal sınıf.....	263
Popülizm.....	99	Fordçuluk, post-Fordçuluk.....	264
Yeni çoğulculuk.....	111	Bilgi toplumu.....	267
Neo-Marksizm.....	112	Bireycilik.....	270
Ataerkillik.....	115	Tüketimcilik.....	272
Devletçilik.....	122	Post-sömürgecilik.....	273
Yönetişim.....	126	Görecelik.....	278
Başarısız devlet.....	127	Çok kültürlülük.....	280
Meşruiyet.....	134	Cinsiyet.....	281
Gelenek.....	136	Kültürler-arasıcılık.....	284
Karizma.....	137	Kesişimsellik.....	286
Liberal demokrasi.....	146	İslamcılık.....	288
Siyasî eşitlik.....	149	Siyasi kültür.....	294
Plebisit demokrasisi.....	152	Hegemonya.....	296
Atina demokrasisi.....	155	Sosyal sermaye.....	300
Parlamenter demokrasi.....	159	Toplumculuk.....	302
Çoğulculuk.....	162	Post-materyalizm.....	304
Çoğulcu demokrasi.....	163	Siyasî sosyalleşme.....	305
Seçkincilik.....	164	Kitlesele medya.....	306
Küresel sivil toplum.....	170	Siyasî önyargılılık.....	310
Yönetim.....	174	Propaganda.....	319
Ütopya, ütopyacılık.....	176	Temsil.....	326
Mutlakiyet yönetimi.....	177	Yetki.....	330
Totalitarizm.....	179	Nispi temsil.....	336
Poliarşi.....	183	Kamusal çıkar.....	349
Batı.....	186	Particilikten uzaklaşma.....	353
Komünizm.....	187	Sınıf taraftarlığından uzaklaşılması.....	354
Demokratikleşme.....	188	Siyasî parti.....	358
Otoriterlik.....	189	Hizip, hizipçilik.....	359
Çoğunlukçuluk.....	191	Ön seçim.....	366
Konfüçyüs inancı.....	193	Parti demokrasisi.....	374
Teokrasi.....	196	Parti hükümeti.....	378
Diktatörlük.....	198	Koalisyon.....	382
Ulus.....	204	Çıkar grubu.....	392
Kültürel milliyetçilik.....	206	Hükümetler dışı örgüt.....	394
Irkçılık.....	211	Korporatizm.....	397
Uluslararasııcılık.....	214	Kamusal tercih.....	399
Vatanseverlik.....	216	Lobi.....	408

Sivil itaatsizlik.....	409	Bakanların sorumluluğu.....	540
Sosyal hareket.....	410	Ombudsman.....	541
Yeni Sol.....	411	Jeopolitik.....	548
Anayasa.....	420	Çok düzeyli yönetim.....	549
Konvansiyon.....	421	Federalizm.....	553
Parlamento egemenliği.....	426	Özerklik.....	554
Anayasacılık.....	427	Yetki devri.....	561
Özgürlük.....	431	Bölgecilik.....	564
Haklar bildirgesi.....	432	Hükümetler-aracılık, ulus-üstücülük.....	570
İnsan hakları.....	434	Düzen.....	578
Hukukun üstünlüğü.....	435	Suç.....	580
Tarafsızlık.....	440	Sivil özgürlükler.....	583
Yargı denetimi.....	444	Realizm.....	587
Yürütme.....	450	Ortak güvenlik.....	591
Devlet başkanları.....	451	Savaş.....	597
Başkanlık yönetimi.....	455	Terörizm.....	598
Esas yürütme.....	469	İnsani güvenlik.....	604
Liderlik.....	470	Süper güç.....	608
Kişilik kültü.....	474	Önleyici saldırı.....	613
Parlamentar yönetim.....	484	Emperyalizm.....	615
Güçler ayrılığı.....	487	Küresel yönetim.....	624
Sorumluluk.....	489	Karşılıklı bağımlılık.....	625
Politika.....	512	Çok taraflılık.....	627
Faydacılık.....	513	Serbest ticaret.....	630
Etnik merkezcilik.....	516	Siyaset karşıtlığı.....	641
Politika ağı.....	520	Siyasi katılım.....	642
Bürokrasi.....	524	Güven.....	646
Yönetim.....	527	Vatandaşlık.....	651
Yozlaşma.....	529	Eşitlik.....	652
Yeni kamu yönetimi.....	532		
Departmentalizm [birimcilik].....	536		

BEŞİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Bu kitap, siyaset çalışmasına kapsamlı ve güncel bir giriş niteliğindedir. Disiplinin herhangi bir alanıyla ilgili ders alan öğrenciler yanında konuya ilgi duyan genel okuyucuların kullanımına sunulmak üzere kaleme alınmıştır. Daha önceki baskılarda olduğu gibi bu baskıda da sürekliliğini koruyan siyasî konular ve meselelerle ilgili düşünceler, günümüz gelişmelerinin analiziyle bir araya getirilmiştir. Ancak günümüz meseleleri bu baskıda özel bir önem arz etmektedir. Bunun nedeni, 1945 sonrası döneme hakim olan siyasî eğilimin –yani liberalizmin ve demokrasinin ilerleyişinin– duraklamış ve bazı örneklerde tersine dönmüş olmasıdır. Bu bağlamda genelde popülizm, milliyetçilik ve küreselleşme karşıtlığının güçlü bir karışımı şeklinde olmak üzere yeni ve temelde liberal olmayan güçler ortaya çıkmıştır. Ancak bu yeni güçlerin tam olarak nasıl bir önem taşıdığı ve nasıl bir çizgi takip ettiği henüz belli değildir.

Bu durum nasıl ve niçin ortaya çıkmıştır? Birçok kişi, süreçteki temel faktörün, yeni derin ekonomik çatlakları açığa çıkararak dünyanın birçok kısmında siyasî statükoya karşı düşmanlıkları ateşlemiş olan 2007-2009 küresel finans krizi olduğunu iddia etmektedir. Ancak başkaları da 21. Yüzyıl'ın başına kadar götürülebilecek bir gelişme olarak liberal değerlerin karşı konulamaz gözüken yayılışına karşı ortaya çıkan kültürel tepkinin önemini vurgulamaktadır. Bu arada 2011 yılında başlayan Arap Baharı, Kuzey Afrika ve Orta Doğu'da demokratik ayaklanmaların çoğunun hızlı bir şekilde yenilgiye uğramasıyla sonuçlanmış ve hem liberal demokrasinin yaygınlaşmasının kaçınılmaz olduğu düşüncesine gölge düşürmüş hem de otoriter yönetim eğiliminin ağır bastığını ortaya koymuştur. Ancak yeni bir siyasî manzaranın ortaya çıktığını en açık şekilde gösteren gelişmeler, 2016 yılında Donald Trump'ın Amerikan başkanı seçilmesi ve İngiltere'de referandumun Brexit lehine sonuçlanması olmuştur. Her iki örnekte de popülist milliyetçilik dalgası, geleneksel siyasetin mantığını tepetaklak etmiş ve uzmanların büyük çoğunluğunun tahminlerini boşa çıkarmıştır.

Günümüz siyasetinde görülen bu ve benzeri temel gelişmelerin doğası ve önemi 'Uygulamada Siyaset' kısımlarında ele alınmış ve kitap boyunca yapılan temel nitelikli değişikliklerle de ortaya konmuştur. Değişiklik yapılan kısımlar arasında şunlar bulunmaktadır: popülizmin ideolojisi (2. Bölüm); popülizm ile demokrasi arasındaki ilişki ve demokrasinin meşruiyet üretme yeteneğinin zayıflaması (4. Bölüm); demokrasi karşıtı bir olgu olarak otoriter yönetim eğiliminin canlanması ve liberal olmayan demokrasi-lerin ortaya çıkması (5. Bölüm); milliyetçiliğin yeniden güçlenmesi (6. Bölüm); küreselleşme karşıtı tepkiler (7. Bölüm); cinsiyet, kimlik ve farklılık siyaseti (8. Bölüm); kültür savaşları, sosyal medyanın siyasete etkisi ve hakikat sonrası siyasetin yükselişi (9. Bölüm); popülist partiler ve ana akım

partiler (11. Bölüm); uluslararası hukukun doğası (13. Bölüm); güçlü adam siyaseti ve popülizm ile liderlik arasındaki ilişki (14. Bölüm); AB'nin karşısına çıkan krizler (17. Bölüm); siber savaşın ortaya çıkışı (18. Bölüm); resmî siyasetten soğumanın nedenleri ve düzeyi ve bu soğumaya karşı nelerin yapılabileceği (20. Bölüm).

Bu kitabın gelişimine ve ortaya çıkışına katkıda bulunan Red Globe Press'teki bütün çalışanlara, özellikle yayıncım Lloyd Langman'a ve editörüm Peter Atkinson'a ve de yayın sürecini yöneten Amy Brownbridge'e teşekkür etmek istiyorum. Beşinci baskıyla ve onun bölüm planıyla ilgili olarak bazı ismi belli olmayan eleştirmenlerden alınan geri bildirimler, düşünmeye sevk edici ve teşvik edici olmuştur. Meslektaşlarla ve dostlarla, özellikle Karon ve Doug Woodward ile yapılan tartışmalar da kitapta geliştirilen fikirlerin ve argümanların keskinleştirilmesinde yardımcı olmuştur. Kitaba eşlik eden web sitesi kaynaklarının ortaya çıkarılması konusunda gösterdikleri çabalardan ve her bölümün sonundaki daha fazla okuma bölümlerine yaptıkları katkılardan dolayı Theresa Reidy ve Jonathan Evershed'e de şükranlarımı sunuyorum. Kitabı oğullarım Mark ve Robin'e ithaf ediyorum.

KİTABI KULLANMA REHBERİ

Siyaset, doğası gereği değişik konuların birbirleriyle örtüştüğü ve iç içe geçtiği bir alandır. Dolayısıyla bu kitap için elde edilen materyallerin bölümlere ayrılmasında zorluklarla karşılaşılması doğaldır. Bu nedenledir ki kitap boyunca diğer bölümlerdeki tartışmalara ve özellikle de kutulara yerleştirilmiş materyallere atıfta bulunulmuştur.

Bununla birlikte kitap, geniş kapsamlı meseleler ya da konular dizisi olarak görülen şeylerin ele alınmasıyla geliştirilmiştir.

Birinci grupta yer alan bölümler temel kavramsal ve teorik meseleleri ele alarak siyaset çalışmasını anlayanın arka planını oluşturacak şekilde tasarlanmıştır.

• 1. Bölüm siyasetin doğasını ele almakta, farklı siyasî analiz yaklaşımlarını tanıtmakta ve küreselleşme eğilimlerinin nasıl ve niçin alanla ilgili anlayışımızı yeniden şekillendirdiği üzerinde durmaktadır.

• 2. Bölüm, siyasî fikirleri temel ideolojik geleneklerin perspektifinden analiz etmekte ve bu geleneklerin nasıl siyasî dünyaya bakış konusunda farklı 'bakış açıları' sunduklarına dikkat çekmektedir.

• 3. Bölüm, devletin siyasetteki önemini ele almakta ve hem devletin doğası ve arzu edilir rolünün ne olduğu hem de devletin siyasetteki merkezi önemini kaybedip kaybetmediği konusundaki tartışmaları incelemektedir.

• 4. Bölüm, siyasî meşruiyetin doğasını ve önemini tartışmakta, özellikle farklı demokratik yönetim modelleri çerçevesinde meşruiyet ile demokrasi arasındaki ilişkiyi ele almakta ve uygulamada demokrasinin nasıl işlediğiyle ilgili tartışmalar üzerinde durmaktadır.

• 5. Bölüm, yönetim sistemlerinin nasıl sınıflandırıldığına bakarak ve modern dünyada mevcut olan siyasî rejim türlerini analiz ederek yönetim mekanizması konusunda bir giriş sunmaktadır.

• 6. Bölüm, milliyetçiliğin temel teorilerini analiz etmekte, ulusal kimliğin temelini oluşturan güçleri anlamaya çalışmakta ve birbirinden oldukça farklı siyasî sonuçlarına bakarak milliyetçi geleneklerin kapsamını açıklamaya çalışmaktadır.

Bir sonraki grupta yer alan bölümler siyaset ve ekonomi ile kültür ve toplum arasındaki ilişkilere odaklanarak ve sosyal baskıların siyasî ifadelerle dönüşmesinin mekanizmalarını analiz ederek siyasî karşılıklı ilişkilerin dinamiklerini tartışmaktadır.

• 7. Bölüm, ekonomi ile siyaset arasındaki bağlantıları tartışmakta ve özellikle kapitalizmin doğası ve değişik türleri ile ekonomik küreselleşmenin dinamiklerine ve sonuçlarına odaklanmaktadır.

• 8. Bölüm, siyaset ile toplum arasındaki ilişkiyi ele almakta ve kimlik siyasetinin yükselişi, aldığı değişik formlar ve sonuçları üzerinde durmaktadır.

• 9. Bölüm, siyasî kültürün doğasını ve önemini tartışmakta ve özellikle demokrasi ve yönetim açısından doğurduğu sonuçlar bağlamında sosyal medya da dahil olmak üzere medyanın artan siyasî önemini incelemektedir.

• 10. Bölüm, temsilin doğası, seçim sistemleriyle ilgili tartışmalar ve görüş ayrılıkları da dahil olmak üzere seçimlerin rolü ve oy verme davranışının en iyi ne şekilde anlaşılabilceğı konularını ele almaktadır.

• 11. Bölüm, siyasî partilerin siyasette oynadıkları temel rolü incelemek ve değişik parti sistemlerinin doğasını ve önemini tartışmaktadır.

• 12. Bölüm, grupların siyasî gücün dağılımı üzerindeki etkisiyle ilgili tartışmalar da dahil olmak üzere grup siyasetinin doğasını ve sosyal hareketlerin yükselişini ve sonuçlarını ele almaktadır.

Ardından gelen grupta yer alan bölümler, yönetim mekanizması ve kamu politikasının formüle edilme ve uygulanma süreçleri üzerinde durmaktadır.

• 13. Bölüm, anayasaların doğasını ve amacını açıklamakta ve özellikle yargının rolü ve önemi bağlamında siyaset ile hukuk arasındaki ilişkiyi incelemektedir.

• 14. Bölüm, siyasî yürütmenin rolünü, yürütme içinde gücün nerede yer aldığını ve daha geniş anlamda siyasî liderliğin önemini ve alabileceğı şekilleri ele almaktadır.

• 15. Bölüm, meclislerin ya da yasama organlarının rolünü analiz etmekte ve yasamanın iç örgütlenmesinin önemi ile politika yapımında yasamanın rolünü etkileyen faktörler üzerinde durmaktadır.

• 16. Bölüm, kararların nasıl alındığına ve politikanın hangi aşamalar çerçevesinde geliştirildiğine değinerek kamu politikasına odaklanmakta ve bürokrasiler ile politika süreci ve geniş kapsamlı siyasî gelişmeler arasındaki bağlantılara işaret etmektedir.

Bir sonraki grupta yer alan bölümler, küresel siyasetin artan önemine dikkat çekerek ulusal alanla uluslararası alan arasındaki örtüşmeleri öne çıkaran değişik meselelere odaklanmaktadır.

• 17. Bölüm, çok düzeyli siyaseti tartışmakta ve siyasetin ulusal düzeyde ve bölgecilik yoluyla uluslararası düzeyde mekânsal olarak düzenlenişini incelemektedir.

• 18. Bölüm, ulusal, uluslararası ve küresel türleriyle güvenlik konusundaki tartışmaları ve ulusal alanda düzen ve güvenliğin sağlanmasını ele alarak güvenlik meselesine odaklanmaktadır.

• 19. Bölüm, 21. Yüzyıl dünya düzeninin değışen niteliğine bakmakta, bu değışimin barış ve istikrar açısından taşıdığı önem üzerinde durmakta ve küresel yönetim çerçevesinin doğasını ve etkinliğini analiz etmektedir.

Son bölüm, geleneksel siyasetin başarısız olduğı iddialarını ve bu başa-

rısızlık konusunda ne yapılması gerektiğini tartışarak daha önceki bölümlerde ortaya konmuş olan hususları ve konuları bir araya getirmeye çalışmaktadır.

• 20. Bölüm, resmî siyasetten gittikçe uzaklaşılması meselesine odaklanmakta, halkın siyasetten hoşnut olmaması durumunu ve nedenlerini incelemekte ve siyaseti tamir etmenin olası yollarını tartışmaktadır.

TEMEL ÖZELLİKLERLE İLGİLİ REHBER

Bu kitapta yer alan pedagojik özellikler, kitabın ana metninin akışı korunurken önemli olayların, kavramların ve teorik meselelerin derinlemesine ya da daha detaylı şekilde incelenmesine imkan tanımaktadır. Bu özellikler, siyasetin temel meseleleri konusunda daha eleştirel ve bağımsız şekilde düşünülmesini teşvik etmek amacıyla tasarlanmıştır.

BÖLÜM GİRİŞİ

Her bir bölüm, okuyucuyu bölümde yer alan temel konularla ve meselelerle tanıştırmak üzere kısa bir özetle ve bazı önemli sorularla başlamaktadır.

ŞEKİLLER

Şekiller, içinde yer aldıkları metindeki önemli bilgileri ve fikirleri bir araya getirmekte, özetlemekte ve onlara görsel destek sağlamaktadır.

SÖZLÜK

Sayfa kenarlarındaki sözlük, ana metinde yeşil olarak işaretlenmiş olan temel terimlerin özlü tariflerini vermektedir.

TEMEL KAVRAMLAR

Bu kutular, temel kavramlarla, özellikle de anlamları karmaşık ya da tartışmalı olanlarla ilgili odaklanmış bir tartışma sunmaktadır.

TEMEL FİKİRLER

2. Bölüm'deki bu kutular, dünyanın en iyi bilinen siyasî ideolojilerinden bazılarına (Liberalizm, Muhafazakarlık, Sosyalizm, Feminizm ve Yeşil İdeoloji) karakterlerini kazandırmış olan temel temaların açıklanmasına yardımcı olmaktadır.

ODAK KONU

Bu kutular, ya teorik bir meseleyle ilgili olarak daha derinlemesine bir bakış açısı sunmakta ya da bir konuyla ilgili olarak ilave bilgi sağlamaktadır.

UYGULAMADA SİYASET

Bu ilgi uyandırıcı örnek olay çalışmaları, küresel çapta siyaseti şekillendirmiş olan ya da şekillendirmeye devam eden temel olaylardan bazılarını ele almakta ve siyasî analiz açısından önemlerinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

TARTIŞMA

Burada siyasetteki temel görüş ayrılıkları konusunda lehte ve aleyhte argümanlar incelenmekte ve vurgulanmaktadır.

ÖNDE GELEN DÜŞÜNÜR

Bu kutularda tarihte ve günümüzde siyasî düşünce ve analiz konusunda öne çıkmış olan önde gelen kişilerin hayatı ve çalışmaları hakkında bilgi verilmektedir.

TARTIŞMA SORULARI

Her bölümün sonunda yer alan sorular, okuyucuların bölümde geçen hususları ne derece anladığını test etmekte ve başka kişilerle tartışmalar gerçekleştirmenin yolunu açmaktadır.

DAHA FAZLA OKUMA

Her bölümün sonunda kitabı okuyanların çalışmalarını bir sonraki aşamaya taşımalarına imkan tanımak için daha fazla okuma bağlamında eser önerileri sunulmaktadır.

INTERNET KAYNAKLARI

Daha fazla öğrenme ve öğretme kaynakları için kitaba eşlik eden web sitesini ziyaret ediniz.

1. BÖLÜM

SIYASET NEDİR?

‘İnsan, doğası itibariyle siyasî bir hayvandır.’

ARISTOTELES, *Politika*, (Πολιτικά) 1

Siyaset heyecan verici bir şeydir, çünkü insanlar birbirleriyle anlaşılamamaktadır. Onlar nasıl yaşamaları gerektiği konusunda anlaşılamamaktadır. Neyi, kim almalıdır? Güç ve diğer kaynaklar nasıl dağıtılmalıdır. Toplum işbirliği mi yoksa çatışma üzerine mi temellendirilmelidir? Ve benzeri sorular. İnsanlar aynı zamanda meselelerin nasıl çözümlenmesi gerektiği konusunda da anlaşılamamaktadır. Ortak kararlar nasıl alınmalıdır? Kararlarda kim söz sahibi olmalıdır? Her bir kişi ne kadar etkiye sahip olmalıdır? Ve benzeri sorular. Aristoteles'e göre bu tür meseleler siyaseti 'esas bilim' haline dönüştürmüştür: başka bir deyişle siyaset, insanların, yaşamlarını iyileştirme ve İyi Toplum yaratma yolunda gerçekleştirdikleri faaliyetten başka bir şey değildir. Her şeyden öte siyaset, sosyal bir faaliyettir. Siyaset, her zaman bir diyalogdur, hiçbir zaman monolog değildir. Robinson Crusoe gibi izole olmuş bireyler, basit bir ekonomi geliştirebilirler, sanat ürünü ortaya çıkarabilirler ve benzeri şeyleri yapabilirler, fakat hiçbir zaman siyasetle meşgul olmazlar. Siyaset, her zaman başka birinin (bir erkek (ya da kadın), Cuma) hikayeye dahil olmasıyla ortaya çıkar. Bununla birlikte siyasetin özünde yer alan anlaşmazlık, konunun doğasını ve nasıl çalışması gerektiğini genişletir. İnsanlar neyin sosyal karşılıklı ilişkiyi 'siyasî' hale getirdiği, sosyal ilişkinin gerçekleşip gerçekleşmediği ve nerede (hükümet, devlet ya da genel olarak kamusal alan içinde) gerçekleştiği ya da sosyal ilişkiyi ilgilendiren faaliyetin türü (çatışmayı barışçıl olarak çözme ya da gücü daha az olan gruplar üzerinde kontrol kurma) konusunda anlaşmazlıklar olmasının sonucu, bu disiplinin geniş bir yelpazeye yayılmış teorik yaklaşımları ve değişik analiz okullarını içermesidir. Son bir husus olarak küreselleşme eğilimleri, bazılarını, siyaset ile uluslararası ilişkiler arasındaki akademik ayırımın artık anlamsız hale geldiğini düşünmeye sevk etmiştir. (20. Bölüm, siyasetin nasıl, niçin ve hangi temelde eleştirildiğini ele almaktadır.)

Temel Meseleler

- Bir faaliyet olarak siyasetin tanımlayıcı özellikleri nelerdir?
- 'Siyaset', değişik düşünürler ve düşünce gelenekleri tarafından nasıl anlaşılmıştır?
- Akademik bir disiplin olarak siyaset çalışmasına yönelik temel yaklaşımlar nelerdir?
- Siyaset çalışması, bilimsel olabilir mi?
- Kavramlar, modeller ve teoriler siyasî analizde ne tür roller oynamaktadır?
- Küreselleşme eğilimleri, siyaset ile uluslararası ilişkiler arasındaki ilişkiyi nasıl etkilemiştir?

SİYASETİ TANIMLAMA

En geniş anlamıyla siyaset, insanların kendilerine tabi olarak yaşadıkları genel kuralları oluşturma, koruma ve değiştirme faaliyetidir. Siyaset akademik bir olgu olsa da (bu durum, bazen ilk harf büyük olacak şekilde ‘Siyaset’ şeklinde yazılarak ifade edilmektedir) siyaset, açık bir şekilde söz konusu faaliyetin çalışılmasıdır. Bu yüzden siyaset, kaçınılmaz bir şekilde **çatışma** ve **işbirliği** olgularıyla bağlantılıdır. Bir taraftan muhalif fikirlerin, farklı isteklerin ve çatışan çıkarların varlığı, insanların tabi oldukları kurallar konusunda anlaşmazlığa düşmelerine neden olmaktadır. Diğer taraftan insanlar, kuralları etkilemek ve kurallara uyulmasını sağlamak için başkalarıyla birlikte hareket etmeleri gerektiğinin farkındadırlar, bu yüzden Hannah Arendt’in siyasî gücü tanımlarken kullandığı ifadeyle ‘işbirliği içinde hareket etmektedirler’. Bu sebeptir ki, siyasetin özü, muhalif görüşlerin ya da çatışan çıkarların birbirleriyle uyumlaştırıldıkları, çatışmaların çözümü süreci olarak tanımlanmaktadır. Ancak bu geniş anlamıyla siyasetin, çatışmaların çözülmesinden çok çatışmaların çözülmemeye çalışılması olarak görülmesi daha uygun olacaktır, çünkü bütün çatışmalar çözülmemekte ya da çözülmemektedir. Bununla birlikte çeşitliliğin (hepimiz aynı değiliz) ve kılığın (hiçbir zaman yeterince olmayacaktır) kaçınılmaz varlığı, siyaseti, insanlığın kaçınılmaz özelliği haline getirmektedir.

‘Siyaset’in anlamını açıklığa kavuşturma yönündeki çaba, iki temel problemi ele almak durumundadır. Birincisi günlük dilde kullanıldığında siyaset kelimesinin çağrıştırdığı anlamlar bütünüdür; başka bir deyişle, siyaset, ‘doldurulmuş’ bir terimdir. Çoğu insan örneğin ekonomi, coğrafya, tarih ve biyolojiyi basitçe akademik alanlar olarak görürken çok az kişi siyasete aynı şekilde önyargısız bir şekilde yaklaşmaktadır. Örneğin birçok kişi, siyasete tarafsız ve duygulardan uzak bir şekilde yaklaşmanın zor olduğunu düşünerek, otomatik bir şekilde siyaset öğrencilerinin ve öğretmenlerinin bir şekilde taraflı olduğunu varsaymaktadır. Durumu daha da kötüleştiren şey, siyasetin genellikle ‘kirliliği’ bir kelime olduğunun düşünülmesidir. Siyaset kelimesi bir tarafta sıkıntı, karışıklık ve hatta şiddet anlamlarını çağrıştırdıkça diğer tarafta hilekarlık, manipülasyon ve yalan olgularını akla getirmektedir. Bu tür çağrışımlar, yeni ortaya çıkmış şeyler değildir. 1775 yılı gibi eski bir tarihte bile Samuel Johnson siyaseti ‘dünyada iyi noktalara gelme aracından başka bir şey olmadığını’ söyleyerek küçümserken, 19. Yüzyıl’da Henry Adams siyaseti ‘sistemsel nefret örgütlenmesi’ olarak özetlemiştir.

İkinci ve daha müşkül bir zorluk, saygı duyulan otoritelerin bile siyasetin neyle ilgili olduğu konusunda kendi aralarında anlaşamamalarıdır. Siyaset güç kullanımı, yönetim bilimi, ortak kararların verilmesi, kıt

Çatışma: Fikirler, öncelikler, ihtiyaçlar ya da çıkarların çeşitliliğini yansıtacak şekilde muhalif güçler arasında yaşanan rekabet.

İşbirliği: Birlikte hareket etme; ortak eylemlerle amaçlara ulaşma.

2. BÖLÜM

SIYASÎ FİKİRLER VE İDEOLOJİLER

‘Filozoflar, sadece dünyayı değişik şekilde yorumlamışlardır. Önemli olan ise dünyayı değiştirmektir.’

KARL MARX, *Feurbach Üzerine Tezler (Thesen über Feuerbach)* (1845)

Bütün insanlar siyasî düşündürdür. İnsanlar, fikirlerini ifade ettiklerinde ya da kafalarında olanı dile getirdiklerinde anlamlarını bilsinler ya da bilmesinler siyasî fikirler ve kavramlar kullanırlar. Günlük dil özgürlük, haklılık, eşitlik, adalet ve haklar gibi kelimelerle doludur. Aynı şekilde insanlar kendi fikirlerini ya da başkalarının fikirlerini tanımlamak için muhafazakâr, liberal, faşist ya da feminist gibi kelimeler kullanma yoluna giderler. Bu tür terimler herkese tanıdık gelse de nadiren tam anlamlarıyla ya da anlamların farkında olunarak kullanılırlar. Örneğin ‘eşitlik’ nedir? Bütün insanların eşit olduğunu söylemek ne anlama gelmektedir? Bütün insanlar eşit mi doğmuştur, eğer eşitseler toplum onlara eşit davranmalı mıdır? İnsanlar eşit haklara, eşit fırsatlara, eşit siyasî etkiye, eşit ücretlere sahip olmalı mıdır? Benzer şekilde komünist ve faşist gibi kelimeler yaygın olarak hatalı bir şekilde kullanılmaktadır. Birisini ‘faşist’ olarak isimlendirmek ne anlama gelmektedir? Faşistler ne tür değerlere ve inançlara sahiptir ve niçin o inançları taşımaktadırlar? Komünist görüşler örneğin liberaller, muhafazakarlar ve sosyalistlerin görüşlerinden nasıl farklılık göstermektedir? Bu bölüm, siyasî fikirleri temel ideolojik geleneklerin perspektifinden incelemektedir. Özellikle ‘klasik’ ideolojiler (liberalizm, muhafazakarlık ve sosyalizm) üzerinde durmakta, fakat aynı zamanda klasik olanlardan türemiş ya da onlara muhalif olarak ortaya çıkmış olan başka ideolojik gelenekleri de ele almaktadır. Her bir ideolojik gelenek, ayrı bir entelektüel çerçeve ya da paradigma oluşturmakta ve siyasî dünyaya belli bir ‘bakış açısıyla’ bakılmasını sağlamaktadır. Ancak değişik ideolojik gelenekleri incelemeyen önce kendi başına siyasî ideolojinin niteliğini ele almak gerekmektedir.

Temel Meseleler

- Siyasî ideoloji nedir?
- Siyaset, doğasında ideolojiyle bağlantılı mıdır? İdeoloji ortadan kalkabilir mi?
- Önde gelen ideolojik geleneklerin temel fikirleri ve teorileri nelerdir?
- Temel ideolojilerden her biri, içinde ne tür gerginlikler barındırmaktadır?
- İdeolojik düşünce, zaman içerisinde nasıl değişmiştir?
- İdeolojilerin yükselişi ve düşüşü nasıl açıklanabilir?

SIYASİ İDEOLOJİ NEDİR?

İdeoloji, siyasî analizde karşılaşılan en tartışmalı kavramlardan biridir. Şu anda kavram, geliştirilmiş bir sosyal felsefeye ya da dünya görüşüne işaret etmek için yansız bir şekilde kullanılsa da geçmişte aşırı derecede negatif ve kaba anlamlar çağrıştırmıştır. İdeoloji kavramı, daha önceki çetrefilli geçmişinde yaygın şekilde rakip inançları ya da doktrinleri yermek için siyasî araç olarak kullanılmıştır.

‘İdeoloji’ kavramı ilk defa 1796 yılında Fransız filozof Destutt de Tracy (1754–1836) tarafından kullanılmıştır. O, kavramı, bilinçli düşünce ve fikirlerin kökenlerini ortaya çıkarmak için oluşturulmuş yeni bir ‘fikirler bilimini’ (kelime anlamıyla fikir-oloji) ifade etmek için kullanmıştır. De Tracy’nin umduğu şey, ideolojinin nihai olarak zooloji ve biyoloji gibi yerleşik bilimlerle aynı statüyü paylaşmasıydı. Ancak terim, daha kalıcı bir anlamı 19. Yüzyıl’da Karl Marx’ın yazılarında kazanmıştır. Marx’ın gözünde ideoloji, ‘yönetici sınıfın’ fikirlerini, yani sınıf sistemini ayakta tutan ve sömürüyü kalıcı hale getiren fikirleri ifade etmekteydi. İlk çalışmalarından olan *Alman İdeolojisi* [*Die deutsche Ideologie*] kitabında Marx ve Engels şöyle yazmıştır:

Yönetici sınıfın fikirleri her dönemde yönetimde hakim olan fikirler olmuştur. Yani toplumdaki yönetici maddi güç olan sınıf, aynı zamanda entelektüel yönetici güç olmuştur. Zihinsel üretim araçlarını elinde bulunduran sınıf, aynı zamanda zihinsel üretim araçlarını kontrolü altında tutmaktadır. (Marx ve Engels, [1846] 1970: 64)

Marksist anlamda ideolojinin tanımlayıcı özelliği, yanlış olmasıdır; ideoloji, bütün sınıfsal toplumların dayandığı zıtlıkları, hakimiyet altında tutulan sınıflardan saklayarak her şeyi gizemli hale getirmekte ve onların kafasını karıştırmaktadır. Kapitalizme gelince mülk sahibi burjuvazinin ideolojisi (burjuva ideolojisi), sömürülen proletarya arasında kafa karışıklığını ya da ‘hatalı bilinçliliği’ güçlendirmekte ve proletaryanın kendisinin sömürüldüğünün farkına varmasını engellemektedir. Bununla birlikte Marx, bütün siyasî fikirlerin ideolojik bir karaktere sahip olduğunu düşünmemiştir. O, kendisinin sınıf sömürüsü ve baskısı sürecini ortaya çıkarmayı hedefleyen çalışmasının bilimsel bir çalışma olduğunu iddia etmiştir. Onun görüşüne göre bilim ile ideoloji ve doğru ile yanlış arasında kesin bir ayırım yapılmazdır. Ancak bu ayırım, Lenin ve Gramsci gibi sonraki Marksistlerin yazılarında belirsizleşmiştir. Bu düşünürler, ‘burjuva ideolojisi’ yanında Marx’ın saçma bulacağı ‘sosyalist ideoloji’ ve ‘proletarya ideolojisi’ terimlerini kullanmıştır.

Liberaller ve muhafazakarlar da terimi farklı şekillerde kullanmıştır. İki dünya savaşı arası dönemde totaliter diktatörlüklerin ortaya çıkışı, Karl Popper (1902–1994), J. L. Talmon ve Hannah Arendt gibi yazarları, ideolojiyi itaat ve bağımlılığı sağlamaya yönelik sosyal kontrol aracı olarak görmeye sevk etmiştir. Terimin Soğuk Savaş döneminde büyük oranda faşizm

3. BÖLÜM

SIYASET VE DEVLET

‘Devletin amacı her zaman aynıdır: bireyi sınırlandırma, bireyi ehlileştirme, bireyi ikincil konumda tutma, bireyi hakimiyeti altına alma.’

MAX STIRNER, *Biricik ve Mülkiyeti (The Ego and His Own)* (1845)

Devletin gölgesi neredeyse bütün insan faaliyetleri üzerine düşer. Devlet eğitimden ekonomik yönetime, sosyal refahtan sağlığa ve iç düzenden savunmaya kadar her şeyi şekillendirir ve kontrol eder; şekillendirmediği ve kontrol etmediği durumlarda da düzenler, denetler, yetkilendirir ya da yasaklar. Hayatın genelde kişisel ya da özel olduğu düşünülen yönleri (evlilik, boşanma, kürtaj, dini ibadet vs.) bile nihai olarak devletin otoritesine tabidir. Bu yüzden siyasetin; devletin çalışılması, onun kurumsal örgütlerinin analiz edilmesi ve onun toplum üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi şeklinde anlaşılması sürpriz oluşturmaz. İdeolojik tartışmalar ve parti siyaseti, devletin düzenli işlemesiyle ilgililer meseleler ya da devletin rolü etrafında dönmektedir: devlet tarafından yapılması gereken şeyler nelerdir ve neler bireylere ve örgütlere bırakılmalıdır? Devletin gücünün doğası, bu yüzden siyasî analizin temel ilgi alanlarından biri haline gelmiştir. Bu bölüm, genelde devletle ilişkilendirilen özellikleri hem iç hem de dış siyaset açısından incelemektedir. Devletin gücünün doğası meselesini ele almakta ve bunu yaparken siyasî teorideki en derin ve en kalıcı fikir ayrılıkları üzerinde durmaktadır. Bu bağlamda devletin birbirine zıt düşen rolleri ve sorumlulukları ile devletlerin değişik türleri tartışılmaktadır. Son olarak küreselleşme ve başka gelişmeler ışığında devletin siyasette merkezi önemini kaybedip kaybetmediği üzerinde durulmaktadır.

Temel Meseleler

- Devlet nedir ve niçin siyasette o derece hayati rol oynamaktadır?
- Devletin gücü nasıl analiz edilmiş ve açıklanmıştır?
- Devlet, iyiliğin mi, yoksa kötülüğün mü gücüdür?
- Devlete ne tür roller yüklenmiştir? Sorumluluklar devlet ile sivil toplum arasında nasıl paylaştırılmıştır?
- Siyaset ne derece devletin dışında ya da ötesinde gerçekleşmektedir?

DEVLETİ TANIMLAMA

Devletin kökenleri ve gelişimi

Devlet tarihsel bir kurumdur; 16. ve 17. Yüzyıl Avrupası'nda merkezi yönetim sistemi olarak ortaya çıkmıştır. O dönemde devlet, Orta Çağ Avrupası'nın özellikleri olan rakip ve örtüşen otorite sistemlerini sona erdirmiş ve (özellikle) Kilise de dahil olmak üzere bütün diğer kurumları ve grupları hakimiyeti altına almıştır. Otuz Yıl Savaşları'nın sonunda imzalanmış ve top- rağa dayalı egemenlik ilkesini ortaya çıkarmış olan Westphalia Barışı'nın (1648), genelde modern devlet fikrini resmileştirdiği ve devleti iç ve dış iliş- kilerde temel aktör haline getirdiği düşünülmektedir.

Ancak devletin niçin ortaya çıktığı konusunda çok fazla görüş birliği bu- lunmamaktadır. Örneğin Charles Tilly'ye (1990) göre modern devletin or- taya çıkışını açıklayan temel faktör devletin savaşma kabiliyetidir. Bu görü- şe göre 16. Yüzyıl'dan itibaren askerî çatışmaların büyüklüğünde ve doğa- sında (barutun icadı, organize yaya ve mekanize birliklerin kullanılması ve düzenli orduların devreye sokulmasıyla) ortaya çıkan dönüşüm, yöneticile- rin elindeki zorlayıcı gücü ciddi düzeyde artırmakla kalmamış, aynı zaman- da devletleri daha kapsamlı vergi ve yönetim sistemleri geliştirerek halkın üzerinde daha fazla kontrol kurmaya zorlamıştır. Tilly'nin (1975) belirtti- ği gibi, 'savaş devleti şekillendirirken devlet de savaşı şekillendirmiştir'. Bu yaklaşımın zıddına olmak üzere Marksistler, devletin ortaya çıkışını büyük ölçüde ekonomik çerçevede açıklamış ve devletin kökenlerini feodalizm- den kapitalizme geçişle ve devletin temelde yeni ortaya çıkan burjuvazi sı- nıfı tarafından araç olarak kullanılmasıyla ilişkilendirmiştir (Engels, [1884] 1972). Michael Mann (1993) ise devletin ortaya çıkışını açıklarken devle- tin iktisadî, askerî ve siyasî güç türlerini bir araya getirme yeteneği üzerin- de durmuştur ('IEMP modeli' olarak isimlendirilmektedir).

Devlet, değişen koşullarla birlikte evrilmeye devam etmiştir. 19. Yüz- yıl'da **ulus-devlet** haline geldikten ve tedrici demokratikleşme süreci geçir- dikten sonra 20. Yüzyıl'da, özellikle 1945 sonrasında geniş kapsamlı ekono- mik ve sosyal sorumluluk üstlenmiş, ancak 1980'lerde ve 1990'larda tekrar 'geri çekiliş' süreci yaşamıştır. Diğer taraftan Avrupalı devlet modeli diğer bölgelere ve kıtalara yayılmıştır. Bu da İkinci Dünya Savaşı sonrasında ege- men devlet olmayı, yani bağımsızlığın elde edilmesini sağlayan sömürgele- rin tasfiyesi sürecinin hızlandığı dönemde gerçekleşmiştir. Bu sürecin so- nuçlarından biri, BM üye sayısının hızlı şekilde artışı olmuştur. İlk kurul- duğu 1945 yılında 51 üye devleti bulunan BM, 1970'de 127 üyeye, 2011 yı- lında da (Güney Sudan'ın bağımsızlığının ta- nınmasıyla) 193 üyeye ulaşmıştır. Bu şekilde devlet, dünya genelinde evrensel siyasî ör- gütlenme tarzı haline gelmiştir.

Ulus-devlet: İçerisinde vatandaşlık ve milliyetin örtüştüğü egemen siyasî örgütlenme; tek devlet içerisinde tek milletin olması durumu.

ÖNEMLİ ŞAHSİYETLER

GEORG WILHELM FRIEDRICH HEGEL (1770–1831)

Alman filozofu. Hegel, modern idealizmin kurucusudur, bilinçliliğin ve maddi objelerin gerçekte birleşik olduğu düşüncesini geliştirmiştir. *Tinin Fenomenolojisi* [*Phänomenologie des Geistes*] (1807) eserinde tüm insanlık tarihi sürecini ve evreni, mutlak Aklın kendini gerçekleştirme yönünde ulaştığı ilerleme bakımından yorumlayarak geleneksel Hristiyanlığın yerine geçecek rasyonel bir sistem geliştirmeye çalışmıştır. Onun görüşüne göre tarih, esasında insan ruhunun muayyen bir son noktaya doğru yürüyüşünden ibarettir. Temel siyasi çalışması olan *Tüze Felsefesi* [*Grundlinien der Philosophie des Rechts*] (1821), devleti, ahlaki bir ideal ve insan özgürlüğünün en ileri düzeydeki ifadesi olarak sunmuştur. Hegel'in çalışmaları Marx'ı ve sözde 'genç

Hegelcileri' önemli oranda etkilemiştir. Aynı zamanda T. H. Green (1836–82) gibi liberallerin fikirlerini şekillendirmiş ve faşist düşünce üzerinde etkili olmuştur.

mamen ezilmesi gereken negatif ya da yıkıcı bir aktör müdür? Birbirleriyle çelişen dört devlet teorisi tespit etmek mümkündür. Bunlar:

- çoğulcu devlet,
- kapitalist devlet,
- canavar devlet ve
- ataerkil devlettir.

Çoğulcu devlet

Çoğulcu devlet teorisi, oldukça açık şekilde liberal kökene sahiptir. Devletin toplumda 'hakemlik' yaptığı inancına dayanmaktadır. Bu görüş, en azından Anglo-Amerikan düşüncesindeki devlet ve devlet organlarını ikinci planda tutma ve 'yönetime' odaklanma eğilimini açıklayacak şekilde ana akım siyasi analize hakim olmuştur. Gerçekten bu gelenekte 'devletin' bir soyutlama olarak önemsenmemesi, onun yerine mahkemeler, devlet daireleri ve ordu gibi kurumların geniş kapsamlı devlet mekanizmasının unsurları olmaktan çok kendi başlarına bağımsız aktör olarak görülmeleri nadir bir şey değildir. Bununla birlikte bu yaklaşım, sadece devletin tarafsızlığıyla ilgili birçok durumda kabul görmeyen temel nitelikli varsayımlara dayandığı için mümkün olan bir yaklaşım-

Çoğulculuk: Çeşitliliğe ve çokluğa duyulan inanç ya da bağlılık; veya modern toplumlarda gücün yaygın ve eşit şekilde dağıtıldığı inancı.

4. BÖLÜM

DEMOKRASİ VE MEŞRUIYET

‘Şimdiye kadar denenmiş tüm türler hariç tutulursa demokrasi en kötü yönetim şeklidir.’

WINSTON CHURCHILL, *Avam Kamarası’ndaki Konuşması*
(11 Kasım 1947)

Devletler zorlayıcı güç tekeli elinde bulundursalar da nadiren sadece güç kullanma yoluyla varlıklarını devam ettirebilirler. Jean-Jacques Rousseau’nun belirttiği gibi ‘en güçlü, gücü hakka ve itaati göreve dönüştürmediği sürece hiçbir zaman yeterince güçlü olamaz.’ Bu nedenle ki bütün yönetim sistemleri, kendilerine vatandaşlarından ya da tebaalarından itaat talebinde bulunmalarına imkan tanıyacak olan meşruiyet ya da ‘hakkılık’ peşinde koşarlar. Bu bağlamda meşruiyet, siyasî istikrarın temel unsurudur ve rejimin ayakta kalmasının ve başarılı olmasının kaynağı olmaktan başka bir şey değildir. Modern siyasette meşruiyetle ilgili tartışmalarda demokrasi konusu o kadar öne çıkmaktadır ki ‘demokratik meşruiyet’ bazen tek anlamlı meşruiyet türü olarak görülmektedir. Ancak meşruiyet ile demokrasi arasındaki ilişki, hem görelî olarak yeni bir şeydir hem de kültürel temellidir. 19. Yüzyıl’a kadar ‘demokrasi’ ‘çete yönetimini’ çağrıştıracak şekilde kötü anlamlarda kullanılmaya devam edildiği gibi günümüzde de dünyanın değişik bölgelerinde demokrasinin teşvik edilmesi ‘Batılılaşma’ ile ilişkilendirilmektedir. Bununla birlikte günümüzde hepimiz kendimizi bir şekilde demokrat olarak görmekteyiz. Liberaller, muhafazakarlar, sosyalistler, komünistler, anarşistler, hatta faşistler demokrasinin erdemlerini anlatmaya ve kendi demokratik özelliklerini göstermeye can atar gözükmektedir. Gerçekten 20. Yüzyıl’ın sonundan beri temel ideolojik sistemler bocalarken ya da çökerken demokrasi ateşi daha da alevlenmiş gözükmektedir. Sosyalizmin çekici yönleri azalırken ve kapitalizmin faydaları sorgulamaya açılırken demokrasi, post-modern siyasî ortamda tek istikrarlı ve kalıcı ilke olarak ortaya çıkmıştır.

Temel Meseleler

- Devletler meşruiyetlerini nasıl muhafaza ederler?
- Modern toplumlar bir meşruiyet krizi ile karşı karşıya mıdır?
- Siyasî meşruiyet, niçin o derece yaygın şekilde demokratik olma iddiasıyla ilişkilendirilmektedir?
- Demokratik yönetimin temel özellikleri nelerdir?
- Hangi demokratik yönetim modelleri öne çıkarılmaktadır?
- Demokratik yönetimler uygulamada nasıl işlemektedir?

MEŞRUIYET VE SİYASÎ İSTİKRAR

Meşruiyet meselesi –bir rejimin ya da yönetim sisteminin haklılığı– siyasî tartışmaların en eskisiyle ve en temel olanlarından biriyle –siyasî yükümlülük sorunuyla– ilişkilidir. Vatandaşlar niçin hükûmetin otoritesini tanımaya kendilerini mecbur hissetmelidir? Vatandaşların devlete saygı duyma ve onun yasalarına itaat etme görevleri bulunmakta mıdır? Ancak modern siyasî tartışmada meşruiyet, genelde ahlaki yükümlülüklerden çok siyasî davranış ve inançlar çerçevesinde anlaşılmaktadır. Başka bir deyişle meşruiyet, soyut anlamda insanların niçin devlete itaat etmesi gerektiği sorusuyla değil, fakat insanların niçin belli bir devlet ya da yönetim sistemine itaat etmesi gerektiğiyle ilgilidir. İnsanları belli bir otoriteyi haklı görmeye sevk eden ve böylece bir rejimin istikrarını destekleyen şartlar ve süreçler nelerdir? Bu, felsefeden sosyolojiye geçişi ifade ettiği gibi aynı zamanda meşruiyet kavramının tartışmalı doğasına işaret etmektedir.

Meşrulaştırıcı güç

Sosyolojik bir olgu olarak meşruiyetin anlaşılmasına katkıda bulunan klasik çalışmaların sahibi Max Weber'dir. Weber, belli 'hakimiyet sistemlerini' kategorilere ayırmaya ve her bir kategoride meşruiyetin dayandığı temel tespiti etmeye çalışmıştır. Bu şekilde o, siyasî yönetimin oldukça karmaşık olan doğasını anlamlandırmada yardımcı olacağını düşündüğü üç ideal tür ya da kavramsal model oluşturmuştur. Bu ideal türler üç tür otoriteye denk gelmektedir:

- geleneksel otorite
- karizmatik otorite
- hukuki-rasyonel otorite.

Bunlardan her birisine özelliğini veren belli bir siyasî meşruiyet kaynağı ve insanları rejime itaat etmeye sevk eden farklı nedenler bulunmaktadır. Weber, görece olarak basit geleneksel toplumlarda bulunan hakimiyet sistemleri ile genelde endüstriyel ve ileri derecede bürokratik olan toplumlarda görülen hakimiyet sistemleri arasında karşılaştırma yaparak toplumun dönüşümünü anlamaya çalışmıştır.

Weber'in tespit ettiği birinci tür siyasî meşruiyet, uzun süredir yerleşmiş olan geleneklere ve göreneklere dayanmaktadır. Buna göre *geleneksel otorite*, meşru görülmektedir, çünkü 'her zaman mevcut olmuştur'; daha önceki nesiller tarafından kabul gördüğü için tarih tarafından kutsanmıştır. Geleneksel otorite, belli somut kurallar bütününe, yani haklı gösterilmeye ihtiyaç duymayan, çünkü şeyleri her zaman oldukları gibi yansıtan sabit ve sorgulanamaz geleneklere göre işler. Geleneksel otoritenin en açık örnekleri, ataerkillik (babanın aile içindeki hakimiyeti ya da 'efendinin' hizmetçi-

ODAK KONUSU

DEVRİMLER NİÇİN ORTAYA ÇIKAR?

Rejimler niçin çöker? Devrimler, temelde siyasî açıdan mı, yoksa daha derindeki ekonomik ve sosyal gelişmelerin yansıması olarak mı anlaşılmalıdır? Birbirine zıt olan devrim teorileri Marksistler ve Marksist olmayanlar tarafından geliştirilmiştir. Marksist teoriye göre devrim, sosyo-ekonomik düzeyde mevcut olan zıtlıklardan ortaya çıkar. Marx, devrimin, sınıf çatışmasının açık bir çatışmaya dönüştüğü ve bir sınıfın diğerini yıktağı ve onun yerine geçtiği noktaya ulaşmasını temsil ettiğini ileri sürmüştür. Fransa Devrimi 'burjuvazi' devrimi olarak görülürken Rus Devrimi, sosyalizmin ve nihai olarak tam komünizmin ortaya çıkmasıyla sonuçlanacak bir 'proletarya' devrimi olarak algılanmıştır. Ancak devrimler Marx'ın tahmin ettiği şekilde ortaya çıkmamıştır. Devrimler, (Marx'ın tahmin ettiği gibi) gelişmiş kapitalist ülkelerde değil, fakat görece olarak geri toplumlarda görüldüğü gibi Marksist devrimler, halk devrimlerinden çok askeri darbeler şeklinde ortaya çıkmıştır.

Devrimle ilgili olarak Marksist olmayan teoriler de geliştirilmiştir. Sistem teorisyenleri, devrimin, mevcut sistemin tepki veremediği ekonomik, sosyal, kültürel ve uluslararası değişimler sonucunda siyasî sistemde ortaya çıkan 'dengesizlikten' –hükûmetin 'çıktılarının' 'girdilerle' yapısal açıdan uyum içinde olmama durumu– kaynaklandığını iddia etmiştir. 'Artan beklentiler devrimi' düşüncesi, ekonomik ve sosyal gelişme döneminin, halkın beklentileri ile hükûmetin kapasitesi arasında artan bir mesafe yaratacak şekilde aniden tersine dönmesi durumunda devrimin gerçekleşeceğine işaret etmektedir. Bu teoriyi açıklayan klasik ifadeleri, isyanı 'görece mahrumiyetle' ilişkilendiren Ted Gurr'un *İnsan Niye İsyan Eder* [*Why Men Rebel*] (1970) eserinde bulmak mümkündür.

Sosyal-yapısal devrim teorisi, rejimlerin, uluslararası zayıflık ve/veya iç verimsizlik nedeniyle, zorlayıcı güç kullanarak kontrolü sağlama yeteneklerini ya da siyasî iradelerini kaybetmeleri durumunda devrim karşısında diz çökeceklerini belirtmektedir. Theda Skocpol (1979), Fransız, Rus ve Çin devrimlerinin ortaya çıkışını bu şekilde açıklamıştır. Bu tür görüşler, 1989 sonbaharında ve kışında Doğu Avrupalı komünist rejimlerin hızlı ve büyük oranda kansız bir şekilde çöküşünü açıklamak için de kullanılabilir.

ve birçok durumda şiddet içerecek şekilde koparır. Devrimin nedenleri konusunda ciddi tartışmalar gerçekleştiriliyor olsa da devrimin modern dünyanın şekillendirilmesinde hayati rol oynadığına şüphe yoktur. Amerikan Devrimi (1776), İngiltere'den bağımsızlığını elde eden anayasal bir cumhuriyet yaratmış ve temsil ilkesini uygulamaya dökmüştür. Fransız Devrimi (1789), 'özgürlük, eşitlik ve kardeşlik' sloganıyla eski düzeni ortadan kaldırmaya yönelmiş, demokratik idealleri geliştirmiş ve 19. Yüzyıl'ın başında Avrupa'da 'bir devrim çağı'nın' ortaya çıkışına katkıda bulunmuştur. İlk 'komünist' devrim olan Rus Devrimi (1917); Çin Devrimi (1949), Küba Devrimi (1959), Vietnam Devrimi (1975) ve Nikaragua Devrimi (1979) gibi sonraki 20. Yüzyıl devrimleri açısından bir model oluşturmuştur. Doğu Avrupa Devrimleri (1989–91), devrim ile siyasî demokrasinin uygulanması arasındaki bağlantıyı yeniden kurmuştur. Ancak devrimci karmaşanın ideolojik karakteri, sonraki gelişmelerle uyum içinde olmamıştır. Bu durumu Arap Baharı (2011) örneğinde görmek mümkündür.

5. BÖLÜM

MODERN DÜNYA REJİMLERİ

‘Gözlemliyor olabildiğimiz şey, Batılı liberal demokrasilerin evrensel hale gelmesidir.’

FRANCIS FUKUYAMA, *Tarihin Sonu ve Son İnsan [The End of History and the Last Man]* (1992)

Değişik yönetim türlerini sınıflandırma, siyasî analizin eskiden beri ilgilendiği temel hususlardan biri olmuştur. Bu süreci MÖ 4. Yüzyıl’a kadar götürmek mümkündür; o dönemde Aristoteles, günümüzde hâlâ yaygın şekilde kullanılan ‘demokrasi’, ‘oligarşi’ ve ‘tiranlık’ kavramlarını kendi dönemindeki siyasî rejimleri tanımlamak için kullanarak bu alanda kayıtlara geçmiş ilk sınıflandırma girişiminde bulunmuştur. 18. Yüzyıl’dan itibaren yönetimler yaygın şekilde monarşiler ya da cumhuriyetler veya otokratik ya da anayasal rejimler şeklinde sınıflandırılmıştır. 20. Yüzyıl’da bu ayrımlar daha da keskinleşmiştir. Özellikle Soğuk Savaş döneminde öne çıkan siyasî sistemlerin ‘üç dünya’ şeklinde sınıflandırılması, dünya politikasına demokrasi ile totaliter yönetimler arasındaki mücadelenin hakim olduğu izlenimi doğurmuştur. Ancak günümüzde komünizmin çöküşü, doğu Asya’nın yükselişi ve siyasî İslam’ın ortaya çıkışı gibi gelişmeler dikkate alındığında bütün bu sınıflandırmalar güncelliğini kaybetmiş gözükmektedir. Yine de bu tür değişimlerin ne anlama geldiği çok açık değildir. Bazıları, bu gelişmelerin, Batılı liberal demokrasi ilkeleri ve yapıları etrafında gelişen demokratikleşmenin doğal ve vazgeçilmez bir süreç olduğunu gösterdiğini düşünmektedir. Bu görüşe göre liberal demokrasi, son insanı yönetim türünü oluşturmaktadır. Diğer taraftan başkaları, modern dünyanın siyasî açıdan daha dağınık ve parçalı hale geldiğini ileri sürmektedir. Bu perspektife göre liberal demokrasi, evrensel uygulamaya sahip olmaktan çok kültürel temelde geçerli olduğu gibi, otoriter sistemler ve liberal olmayan demokrasi türleri de dahil olmak üzere alternatif rejimler başarılı olmakta ve beklendiğinden daha dirençli çıkmaktadır.

Temel Meseleler

- Yönetimler, siyasî sistemler ve rejimler arasındaki fark nedir?
- Yönetim sistemlerini sınıflandırmanın amacı nedir?
- Hangi temelde rejimler sınıflandırılmıştır ve sınıflandırılmalıdır?
- Modern dünyada yönetim sistemleri nelerdir?
- Gelecek demokrasilerin mi, yoksa otoriter yönetimlerin midir?

GELENEKSEL REJİM SINIFLANDIRMA SİSTEMLERİ

Farklı yönetim sistemlerinin nasıl sınıflandırıldığını incelemeye geçmeden önce neyin sınıflandırıldığı ve sınıflandırmaların niçin gerçekleştirildiği üzerinde düşünmemiz gerekmektedir. Önce ‘yönetim’ nedir ve yönetimler ‘siyasî sistemler’ ya da ‘rejimlerden’ nasıl farklılık göstermektedir? ‘Yönetim’, kolektif ve genelde bağlayıcı olan kararların alındığı kurumsal süreçleri ifade etmektedir; yönetimin değişik kurumları bu kitabın 13-16. Bölümleri’nde ele alınmıştır. Diğer taraftan ‘**siyasî sistem**’ ya da rejim, sadece yönetim mekanizmalarını ve devlet kurumlarını değil, fakat aynı zamanda bu aktörlerin daha geniş toplumla karşılıklı ilişkiye girdikleri yapıları ve süreçleri içeren daha geniş kapsamlı bir terimdir.

Aslında siyasî sistem, daha geniş kapsamlı sosyal sistemin bir alt sistemidir. Siyasî sistem, karmaşık bir bütün içinde karşılıklı ilişkilerin mevcut olması anlamında ‘sistemdir’; bu karşılıklı ilişkilerin toplumdaki güç, refah ve kaynak dağılımıyla ilişkili olması anlamında ‘siyasîdir’. Siyasî **rejimler**, bu şekilde yönetim süreçleri olmaları kadar iktisadî yaşamın örgütlenmesini içermeleri yönleriyle de öne çıktığı söylenebilir. Bu bağlamda rejim, hükûmetler gelir giderken varlığını devam ettiren ‘yönetim sistemidir’. Hükûmetler seçimlerle, hanedan kurallarıyla ve **coups d'état**’larla [askerî darbelerle] değişebilirken rejimler sadece dışarıdan müdahale yoluyla ya da içeriden devrimci isyan türlerinden biri yoluyla değişmektedir.

Siyasî rejimler niçin sınıflandırılıyor?

Siyasî rejimleri sınıflandırmaya duyulan ilginin iki kaynağı bulunmaktadır. Birincisi sınıflandırma, siyasetin ve yönetimin anlaşılmasına ciddi şekilde yardımcı olmaktadır. Çoğu sosyal bilimde olduğu gibi siyaset alanında anlama, deneysel metotlar genelde uygulanamaz nitelikte olduğu için karşılaştırma yoluyla gerçekleşmektedir. Örneğin Amerikan hükûmetinin güçler ayrılığı ilkesini terk etmesi durumunda kurumsal **hükûmet tıkanıklığına** maruz kalıp kalmayacağını ya da SSCB bir nesil önce reformlar uygulamış olsaydı komünizmin varlığını devam ettirip ettirmeyeceğini ispatlamak için deney gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Sonuç olarak biz çalıştığımız şeyler konusunda bir rahatlama elde etmek için karşılaştırmaya başvuruyoruz. Karşılaştırma, nor-

Siyasî sistem: Hükûmetin kendisiyle genel halktan gelen ‘girdilere’ (talepler ya da destek) tepki olarak ‘çıkıtlar’ (politikalar) ürettiği ilişkiler ağı.

Rejim: Otoritenin bulunduğu yeri ve siyasî sürecin doğasını ortaya koyan yönetim düzenlemeleri ve süreçleri.

Coup d'état [darbe]: (Fransızca) İlegal ve anayasal olmayan eylemlerle yönetimin ani bir şekilde ve zorla ele geçirilmesi.

Hükûmetin tıkanması: Hükûmet içindeki kurumsal rekabetten dolayı ya da çatışan halk taleplerine cevap vermeye çalışmaktan dolayı ortaya çıkan felç olma durumu.

LİBERAL DEMOKRASİ İNSAN TOPLUMLARI AÇISINDAN 'NORMAL OLAN DURUM' MUDUR?

On dokuzuncu yüzyılın sonundan beri demokratikleşmenin görünüşte sürekli şekilde ilerleyişi, bazıları demokratisinin doğal ve kaçınılmaz bir süreç olduğunu inanmaya itmiştir. Bu perspektiften bakıldığında bütün yönetim sistemleri er ya da geç yıkılmaya ve liberal-demokratik çizgide yeniden şekillendirilmeye mahkumdur. Peki liberal demokrasi tek 'normal' siyasî rejim midir?

EVET

Tarihin emri. Modernleşme açık bir şekilde liberal-demokratik görünüme sahiptir. Sınırlı hükûmet ile halk yönetiminin karışımı olan liberal-demokratik yönetim tarzı, sadece yaklaşık iki yüz yıldır var olsa da dünya çapında en yaygın yönetim şekli olmuştur. Başlangıçta sadece Batı Avrupa ve Kuzey Amerika (Batının 'vatanı') ile sınırlı olsa da liberal demokrasi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Hindistan ve Japonya'ya, 1980'lerden itibaren Latin Amerika ve Doğu Avrupa'ya ve son dönemde de Arap Baharıyla Müslüman dünyasına yayılarak evrensel çekiciliğe sahip olduğunu göstermiştir. Bu ve bundan sonraki demokratikleşme dalgaları bir liberal demokrasiler dünyasının kurulmasıyla sonuçlanacak gibi gözükmektedir.

'Geçiş paradigması'. Demokratikleşmeye doğru iten güçlü bir iç dinamik bulunmaktadır. Bu durum, diktatörlüklerin liberal demokrasinin ilerleyişiyle karşılaştıklarında nihai olarak niçin çöktüklerini açıklamaktadır. Buna göre meşruiyetini kaybeden diktatörlük rejiminde çatlakların ortaya çıktığı başlangıç döneminden sonra rejim çöker ve yerine yeni bir demokratik rejim geçer. Zaman içerisinde demokratik yapılar daha fazla içerik kazanır ve yeni demokratik 'oyun kuralları' hem siyasî partiler hem de halk kalabalıkları tarafından kabul edilir. Bu görüşe göre bir kere rekabetçi seçimler gerçekleştirildiğinde demokratik eksiklikler bir süre varlığını korusa da diktatörlüğe dönüş olasılığı gündeme gelmez.

Rakipsiz performans. Liberal demokrasi, biricik nitelikli insani, ekonomik ve siyasî faydalar getirir. Liberal demokrasinin insani faydaları, insan haklarını geliştirme ve vatandaşlara devlet tarafından sınırlandırılmamış mümkün olduğunca geniş kapsamlı özgürlük alanı açma kapasitesinden kaynaklanmaktadır. Liberal demokrasinin ekonomik faydaları, kapitalist ekonomik yapılarla ilişkisinden kaynaklanmaktadır ki bu durum, niçin liberal-demokratik rejimlerin aynı zamanda zengin ve gelişmiş olduğunu açıklar. Siyasî faydaları ise nüfusun hiçbir kesiminin sürekli olarak göz ardı edilmemesini sağlayarak ortaya çıkardığı siyasî istikrar ve konsensüste ve açık ve çoğulcu yapıda kendini göstermektedir.

HAYIR

Küresel bağlam. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ABD'nin küresel hegemonyası liberal demokrasinin ilerleyişine çok önemli açılardan destek olmuştur. Bu durum, hem Amerikan tarzı liberal demokrasiye dünya çapında çekicilik kazandırmış hem de ABD'nin diplomatik, ekonomik ve bazen askeri araçlara başvurarak 'demokrasinin yaygınlaştırılması' stratejisini benimsemesinde yansımaları bulmuştur. Ancak küresel gücün ABD liderliğindeki Batı'dan Asya'ya kayması, ABD'nin demokrasiyi başka yerlerde yaygınlaştırma istekliliğini ve yeteneğini azaltmakla kalmamış, aynı zamanda Amerikan siyasî ve ekonomik modelini sönükleştirmiştir. Bu arada önemli bir husus da Çin ve Rusya gibi yükselen güçlerin oldukça farklı siyasî modelleri temsil ediyor olmalarıdır.

Liberal olmayan demokrasinin yükselişi. 1990'ların sonundan beri demokratikleşme süreci yavaşlamış, sonuç olarak yirmi birinci yüzyılın ilk on yılında 'demokratik gerileme' durumu ortaya çıkmıştır (Fukuyama, 2011). Diktatörlüklerin yıkılması ve seçimler gerçekleştirilmesi demokrasinin güçlenmesine neden olmadığı gibi birçok geçiş ülkesi daimi olarak 'gri bölgede' kalmıştır. Bu ülkeler, seçim demokrasisinin zayıf fren ve denge sistemleriyle birlikte işletildiği ve muhalefet güçlerinin rutin şekilde baskı altında tutulduğu 'yönetilen' demokrasiler ya da 'liberal olmayan' demokrasiler haline gelmiştir. Söz konusu uygulamalar, siyasî elitlerin demokrasiyi kendi çıkarları çerçevesinde eğip bükebildiğinin bir göstergesidir.

Liberal demokrasiye karşı duyulan hoşnutsuzluklar. Liberal demokrasinin diğer yönetim sistemlerine göre performans üstünlüklerinin olduğu kesin değildir. Liberal demokrasinin zorlukları ve ona karşı duyulan hoşnutsuzluklarından bazıları şunlardır: kapitalizmin nihai olarak halk yönetimiyle uyumsuz olduğunu gösteren zenginler yönetimine doğru eğilim; küçük parçalara ayrılmaya doğru eğilim ve azalan sivil katılım; liberalizm ile demokrasi arasında doğal bir gerginlik olduğu için kişisel özgürlükler ile çoğunluk görüşünün birbirleriyle uyumsuz olması. Devlet kapitalizminin yükselişi, aynı zamanda liberal demokratik rejimlerin her zaman diğer rejimlere göre daha fazla refah getireceği düşüncesini yalanlamaktadır. Liberal demokrasi Batılı olmayan ülkeler için kültürel olarak uygun olmayabilir.